

De deelnemers aan het woord over hun dialoog met Escher in de expo Schemerzone en luchtkastelen

Cécile Bank

Herhaling, patroon, symmetrie, verwondering, natuur. D.m.v. gespiegelde fragmenten van boomtakken heb ik patroontegels laten ontstaan. Door deze spiegelend en herhalend af te drukken op verschillende lagen dun (9 grms) kozo papier ontstaat nieuwe natuur die kan lijken op bomen, land of zelfs water. De geometrische en vogelvormen liggen verscholen achter de structuren.

Wijke van der Bij

Escher heeft vaak architectuur in zijn werk als onderwerp; mijn werk heeft altijd een, meestal vervallen, schuur of oude kerk als onderwerp. De prent die ik gemaakt heb voor de tentoonstelling is een afbeelding van een uit leem opgebouwde oude stad in Marokko. Het was voor mij een geweldige ervaring om dit bouwwerk in het echt te zien. In die zin was het daarvoor een 'luchtkasteel'.

Hilda Boer

In schemerzone gebeuren allerlei zaken die het daglicht niet kunnen verdragen. Zoals deze dame die naakt en zichtbaar voor het open raam staat of ligt. Ze wacht en wacht en kijkt gespannen naar buiten. In de hoop dat er iemand komt? Haar minnaar? Haar man? Iets wat geheim is? Wat gaat er in haar hoofd om? Zijn het luchtkastelen wellicht? Schemerdromen? Of zijn het schemerwensen, schemerspansels?

Etta Boerkoel

Hoe ontstaan de beelden in het brein van Mauk? De droom is het noorderlicht van de gedachten. Dit schreef de Mexicaanse Altamiro. Misschien is dit het antwoord. Zo verandert Mauk zijn wereld.

Marion Bouwhuis

Het weergeven van de oneindigheid is een thema in Escher's kunstwerken. Dit bereikte hij onder meer door patronen steeds te herhalen en kleiner te laten worden. In zijn tijd was de wetenschap van fractals nog niet algemeen bekend. Fractals zijn ook opgebouwd uit repeterende patronen, meetkundige figuren die opgebouwd zijn uit gelijkvormige delen. Veel natuurlijke groeiwijzen volgen een fractal structuur. Hier ligt dan ook de connectie tussen Eschers en mijn interesses. De fascinerende groeiwijze van bomen en planten,

bijvoorbeeld varens, laat zien hoe het grote in het kleine gespiegeld wordt.

Lukie de Bree

Een Italiaans dorp, bomen, bladeren, bloemen, vogels maken samen een patroon.

Elsbeth Cochius

In dialoog met Maurits Cornelis Escher. Ons gesprek ging over het visualiseren van vogels, lucht, spiegeling in water, over dag en nacht, het grafische aspect daarvan en hoe je de kijker mee kan voeren in vreemde werelden.

Annelien Dam

Bij het werk 'Onder en boven': Escher maakte vaak werk met een tegenstelling: 'Licht en donker', 'Lucht en water', etc. Daarbij liet hij meerdere afbeeldingen of onderwerpen in elkaar overlopen. Dat heb ik overgenomen, evenals de vorm van het lint waarop de voorstelling is weergegeven. Qua onderwerp heb ik er wel mijn eigen draai aan gegeven. Bij het werk 'Vlakverdeling': Escher is vooral bekend van zijn patronen van figuren die in elkaar overlopen. Ik heb ook een patroon ontworpen. De vormen passen niet in elkaar. Maar het is wel een patroon dat je naadloos en eindelijk kunt herhalen. Op die manier past het wel in elkaar.

Herma Deenen

Ode aan Escher: Rimpeling is een typisch Escher onderwerp. Hij was gefascineerd door weerspiegeling in water vol zigzag bewegingen. Zo bouwde hij zijn luchtkastelen. Mij fascineerde in deze serie de vorm en structuur gemaakt door de wind die zo droombeelden weergeven.

Jan van Dijk

Deze zeefdrukken komen uit een serie prenten die gaan over fantasieën en dromen.

Marijke van Dijk

Staigne fort: alsof het gegroeid is uit de aarde, hoog gelegen aan het eind van een dal, met uitzicht op zee. Een rond fort, bijna 1800 jaar geleden gebouwd met muren van los gestapelde stenen, zes meter hoog, vier meter dik, en een verleden dat in de schemer van vervlogen tijden verborgen ligt. En dan de verrassing, wanneer je door de nauwe poort naar binnen gaat en je in de enorme, ronde open ruimte om je heen kijkt: tientallen trappen die omhoog leiden naar de blauwe lucht Waarvandaan? Waarheen? Zou Escher het geweten hebben?

Willemijn van Dorp

Mijn raakvlak met het werk van Escher ligt in de elementen ruimte, ritme en beweging. Bij guur winterweer kan het verlangen naar zomerse stranden en een dito landschap al snel een luchtkasteel zijn ...

Hilly van Eerten

Al wandelend aan het Oosterdok.... (in Amsterdam)

Wanneer ik over de bruggen bij het Nemo (Science Museum) aan het Oosterdok loop, geniet ik daar altijd van de weidsheid van het water. Wanneer er wind is geeft mij dat een Harlingen-gevoel.

In Harlingen waaide het altijd en daar zag ik vaak de meeuwen overvliegen, zoals in de bekende prent van Escher. Ook boven het Oosterdok zwerven altijd de vogels over het ruime water.

Daar geniet ik zo van. Rust!

Jacomijn den Engelsens

Stapels boeken vormen een soort bouwwerk. Wat is de betekenis van boeken nog, als ze hier zo schijnbaar achteloos liggen opgestapeld? Klaar om weggedaan te worden, nog een keer dienend als bouw materiaal, voor een prent. Dit beeld is geconstrueerd uit losse, uitgezaagde onderdelen. Dat kun je zien aan de verschillende richtingen van de nerf.

Ik houd erg van de structuur van het hout en van de structuur van stapelingen. Mijn favoriete prent van Escher is 'Modderplas', met die prachtige reflectie van bomen en de wielsporen.

Peter Franssen

Bij Escher denk je aan andere werkelijkheden. Toch, als je naar zijn werk kijkt, valt ook op dat hij zeer goed de echte wereld om hem heen wist te observeren. Dat is te zien in zijn stadsgezichten, maar vooral in de stillevens van kleine voorwerpen als een dennenappel, een uitgebloeide zonnebloem of een verdroogde kikker. Onderwerpen die ik in mijn eigen droge naalden terugzie en waarin het kijken en rechtstreeks tekenen op de plaat centraal staat.

Agnes van Genderen

In mijn werk ontstaat uit de ene vorm een volgende, net als bij Escher. Maar Escher tekent metamorfoses en verandert vogels in vissen, en mijn vormen blijven, ook als ze veranderen, tot dezelfde familie horen. Overeenkomsten zijn er natuurlijk te over: het werken met getallenreeksen, verhoudingen, patronen, herhalingen, vlakvullingen, oneindigheid. En net als Escher gebruik ik de wiskunde, waarbij ik meer geïnteresseerd ben in de visuele weergave dan in de formules op zich. Escher wil dat alles in zijn werk ook wiskundig klopt, mij gaat het om het visuele resultaat en de spanning tussen ratio en emotie die daarin gevoeld kan worden.

Addy Graafmans

Mijn dialoog met Escher gaat over imperfectie. Ik vond altijd dat het allemaal precies moest zijn en dat het moet kloppen.

Dat het moet kloppen is nog steeds zo, maar het mag wat lossen van mij. Het is meer op het gevoel af gaan geworden. Het gekke is dat ik daar blijer van wordt.

Hanna de Haan

Daar waar in het werk van Escher beweging ontstaat door het in elkaar overgaan van vormen en figuren komt de beweging in dit beeld voort uit het snelle snijden van de lijnen in het hout. Snelle, zoekende lijnen zoals die van een schets; niet vaststaand maar als in een schemerzone waar de dag overgaat in de nacht en kleuren veranderen in een grijs.

Diana van Hal

Bij het werk 'From a distance' zie ik een link met Escher in de ruimtelijkheid en de onwaarschijnlijkheid van het beeld, ook het standpunt van waaruit het beeld gemaakt is, veroorzaakt een sfeer die wegdrijft van de realiteit richting dromen en fantasieën over perspectief en ruimtelijkheid.

Bij de tweede lino zie ik een link met Escher in de sfeer, ritmiek en strenge verdeling van het werk in verschillende vlakken en motieven. Een zekere geheimzinnigheid, bij Escher een belangrijk ingrediënt, wordt ervaren. Het beschreven lichaam roept vragen op, en nodigt uit tot filosoferen over het beeld, de eventuele betekenissen van het schrift en de figuur die de drager is van deze geheime taal.

Diana Huijts

Als kind woonde ik af en aan in dorpjes in Italië zoals La Verna en Monte Compatri en een tijdje op de via Boccaccio in Florence. Een paar jaar geleden maakte ik verzameling tekeningen die ik Italiaanse reis noemde. Het zijn herinneringen aan het Italië uit mijn jeugd in de late 60er jaren.

M.C. Escher kende ik als de waanzinnig knappe graficus die in zijn werk beelden oproept waarin een onmogelijke realiteit aanschouwelijk gemaakt wordt (o, paradox..). Dat Escher lange tijd in Italië gewoond heeft (in 1935 vluchtte hij voor Mussolini) wist ik niet. Eigenlijk was ik alleen bekend met dat werk waarin hij met zijn wonderlijke optische illusies de natuurwetten tart.

Toen ik de onlangs verschenen uitgave Escher op reis in handen kreeg, zag ik meteen dat ik de dialoog met Escher onbewust al gevoerd had. Niet met de Escher van het optisch illusionisme, maar met de Escher op reis door Italië. Van mijn Italiaanse reis-tekeningen selecteerde ik er 4, waarvan ik voor deze tentoonstelling met de hand ingekleurde polyestergravures maakte.

Loes Huis in 't Veld

Bij het werk 'Ostinato': Regelmatig in de schemertijd zie ik vluchten van vogels door het luchtruim scheren. Deze zeefdruk is geïnspireerd op het ritme en de herhaling hiervan.

Bij het werk 'Ritornello/luchtkastelen': Luchtkastelen zijn gemaakt van luchtbellen. Deze zeefdruk is een abstractie hiervan en geeft de herhaling weer van luchtbellen in de schemerzone.

Jops Jacobs

Op 10 april heb ik de Escher tentoonstelling in het paleis Het lange Voorhout bewonderd om me te laten inspireren. Helaas ben ik geen Escher en houd me bij mijn blad, mijn wereld. Kreeg een 8 hoekige etsplaat. Zag de beginnende bloeiwijze van de Goudenregen, vervolgens de bloei zelf en daarop volgend de peultjes, zaden aan de boom. Het werd allemaal gretig geplukt en gedroogd en geogst vanonder mijn vloerkleed. De rand is ingeëst met de trossen bloemen van de Goudenregen juni 2018. In het middenstuk de beginnende bloeiwijze en de peultjes juli 2018 alles in dialoog met AJL uit wiens tuin ik het heb verworven. Raadpleegde de boeken 'Begrensde beweging' en 'De werelden van M.C. Escher'. Hier een stukje van mijn botanische grafiekwereld.

Evelien de Jonge

De relatie tussen mijn werk en het werk van Escher lijkt mij duidelijk; als kind was ik al geïnteresseerd in zijn werk en vooral door de vormen die zo perfect in elkaar pasten en patronen maakten. Deze vormen - in het Engels 'tessellations' vind ik nog steeds erg leuk om te ontwerpen en te gebruiken in mijn grafisch werk.

Peter Kalkowsky

In deze prent gaat het om hoogdruk-techniek, iets waar Escher bijzonder goed in was. Zijn herhalende monsters in bijvoorbeeld 'Metamorphose I' komen in mijn prent terug. Dat is geen toeval. Eerder was ik in figuratieve prenten bijvoorbeeld met zijn spiegelingen in het water bezig - later in abstracte prenten met zijn terugkerende monsters.

De prent 'Kindertraum cmyk' is in de drukk kleuren cyan, magenta, geel en zwart gedrukt. Als handdrukker is het moeilijk om die vier kleuren exact dekkingsgelijk op elkaar te drukken, vandaar de onscherpe indruk.

Maria Kapteijns

De drie werken zijn een gedeelte van een lange serie *Passage*, waarin een stoet mensen figureert, gedeeltelijk verkleed (carnaval, voetbal, koningsdag), op weg naar het feest - op reis - op de vlucht? In de achtergrond is de stad zichtbaar, soms heel alledaags, soms als een decor, soms als plattegrond en soms gaat

het over in een waanbeeld. De hele stad, inclusief zijn voorbijgangers, lijkt in een fantasie van Escher verzand.

De wereld vouwt zich op, perspectieven verschuiven, een schemerzone van werkelijkheden, waar kerken en kroegen kunnen veranderen in luchtkastelen.

Gea Karhof

De relatie met Escher zie ik in het magische, in het ontstijgen van de werkelijkheid. Voor mij is ook iedere ets die ik maak een ontdekkingsreis. In mijn atelier teken ik een nieuwe werkelijkheid. Ik trek lijnen door verschillende culturen en tijden en verbeeld daar een eigen universum. De enige beperking is de maat van de etsplaat en de soms dwingende wetten van de compositie. Maar de verbeelding is grenzeloos. De serie etsen 'The road to civilisation' is gebaseerd op het gedicht *The road not taken* - Robert Frost.

*Two roads diverged in a yellow wood,
And sorry I could not travel both
And be one traveler, long I stood
And looked down one as far as I could
To where it bent in the undergrowth*

...

Mensen zijn altijd bezig geweest nieuwe wegen in te slaan en 'onbekende' gebieden te ontdekken. Hierin zie ik een overeenkomst met Escher.

Jeanet Kingma

In reactie op het werk van Escher heb ik gekeken naar een van zijn favoriete onderwerpen: de metamorfose. De beelden zijn niet naast maar over elkaar geplaatst, letterlijk over elkaar met twee vellen. En wat is een metamorfose eigenlijk? Een verandering van een wezen of ding naar iets totaal anders, of wordt het wezen of ding juist steeds meer zichzelf?

Hans Kleinsman

Schemerzone, verandering van vormen die elkaar aanvullen.

Maria Klerx

Het werk van Escher is voor mij met name interessant, dat reflecteert in mijn voortdurende zoektocht naar gelaagdheid. Suggesties van metaforische verwijzing en vervreemding creëren een eigen wereld in zowel natuurlijke als denkbeeldige ruimtes. De dialoog met Escher is verbeelding van mijn 'Schemerzone en Luchtkastelen' in drie werken.

Hannah Kockx

Inspiratiebron: structuur en ritme die in vrijwel al het werk van Escher terugkomen. Vervorming van beelden door een ander gezichtspunt te nemen. Dit zijn thema's waar ikzelf ook mee werk.

Manuel Kurpershoek

Het enige dat mij met Escher verbindt is papier en inkt.

Het werk, tekenen op MDF, uitsnijden, drukken, doe ik zonder groots plan of schets. De tekening staat in een luttele minuut. Tijdens het tekenen draai ik de plank. Ik kijk naar buiten door het raam van mijn atelier. Ik doe niet mijn best iets van de werkelijkheid te reproduceren. Ik noteer lijnen. Het snijden duurt eindelijk lang, ik wil door precisie de vaart van de notitie houden. Ik werk in rust en concentratie, luister naar muziek, maak aantekeningen van mijn gedachten die ik meestal weggooi. Zo snijd ik enige planken, vierkant, geen boven of onderkant, geen links of rechts. De eerste proefdruk gaat aan de wand, ik kan nog weg snijden. De oplage, altijd zes, is vlot gedrukt, de planken gaan op de al jaren groeiende stapel. De kijker ziet mijn werk en vraagt zich af. Het dromen kan beginnen.

Monique Kwist

“Meneer Escher, uw naam wordt wel eens genoemd door mensen die mijn werk bekijken. Ik zeg dan altijd dat ik het begrijp vanwege het labyrintisch motief dat ik ook graag gebruik.

De labyrintische verleiding speelt een rol in de unieke druk die ik voor deze tentoonstelling heb gekozen. Het werk is een afgeleide van een foto die ik maakte in Budapest van een lege kunstgalerie. De perspectivische illusie daar binnen was heel sterk door een ritmische lichtval reflecterend in glanzend parket. Het ging maar om één open zaal met veel ramen en een balie. De leegte in dat stijlvolle interieur, in dit geval veroorzaakt door afwezigheid van kunst en klanten, was hoe dan ook magisch. Het natuurlijk pure misleiding om die ervaring om te zetten naar een nieuw kunstwerk, een dwaalspoor waar ik ook nog niet uit ben.”

Flip Lambalk

De grafiek van Piranesi was inspiratiebron en de eindeloze, onmogelijke architectuur is een link met Escher (luchtkastelen).

Iris van Lavieren

2017 : een bunker op het strand bij Dieppe – onderdeel van de Atlantic Wall: op z'n kop, van de rots gedonderd. Zo veranderde de bunker als symbool voor negatieve kracht en geweld in een hulpeloos object waaromheen gespeeld wordt en dat nieuw perspectief biedt. Deze kanteling is inspiratiebron voor een serie zeefdrukken, leporello's en een fotoboek over mijn verkenning van deze kanteling. Vervreemding, beweging en transformatie vind ik terug in het werk van Escher.

Petra van Leenen

Eschers habitat is een wandobject, geïnspireerd door Escher.

Fifi van Leent

Het onderwerp is een Afghaanse vluchteling die geen asiel in Nederland kreeg. Hij is teruggestuurd naar Afghanistan. In de prent steekt de figuur een snelstromende rivier over. Hij is in de Schermerzone: tussen Hoop en Vrees.

Baukje de Loos

Evenals bij Escher vormen mijn schetsen en andere soort observaties van gebouwen met name in Italië een belangrijke bron van motieven voor mijn werk (grafiek, tekeningen en schilderijen). In mijn ets en droge naald grafiek verwerk ik deze tot een nieuw ruimtelijk 'toneel' voor mijn personages. Mensen en dieren verblijven in gedroomde ruimtes. Hoe het zit laat zich raden, het is overgelaten aan onze verbeelding. Als verloren passanten binnen de onduidelijke structuren van hun omgeving en hun onderlinge contacten bevinden zij zich in een gecreëerde wereld; een onmogelijkheid die toch kan bestaan binnen de prent met ruimtelijke illusie in zwart en wit.

Truzanne Lousberg

Wie het werk van Truzanne Lousberg aanschouwt ziet en ervaart verstilde natuur. In haar werk staat landschap centraal, maar net als bij Escher is wat je ziet herkenbaar, maar niet wat het lijkt. Ook zij speelt in haar haar prenten met vervreemdingen. Dichtbij wordt ver weg, boven wordt onder, klein wordt groot. De nieuwe landschappen die zij hierdoor creëert lijken soms luchtkastelen en bezitten een sereniteit die veel mensen raakt.

Neem de tijd om even stil te staan bij haar werk, droom lekker weg en ervaar je eigen pad.

Carrie Meijer

In dialoog gaan met Escher is voor mij een onmogelijke opgave. Het beste is al gemaakt en valt door mij niet te evenaren. In mijn digital prints proef ik zelf wel vaag iets van de sfeer van Escher. Het is aan de kijker om te beoordelen of dit voor hem/haar ook het geval is.

Nan Mulder

Over 'Metamorphosis': in veel van de prenten van Escher worden vormen herhaald en aan elkaar verbonden, maar kleine veranderingen treden wel op en door die verbondenheid van de beelden ontstaat het totaalbeeld, wat een grotere betekenis heeft dan een enkele simpele vorm.

Op mijn prent 'Metamorphosis' groeien planten eindeloos uit de bladeren en bloemen van dezelfde plant. Ik zag dit beeld op de buitenkant van een Roemeense kerk in Boekovina, maar hier zaten er heiligen met scrollen in de bladeren. Zonder hen verschijnt het plantenmotief op mijn prent, maar ik wilde wel duidelijk maken dat dit bladerpatroon een verhaal vertelde, al waren de voorlezers weggelaten. Om die extra betekenis duidelijk te maken heb ik de rupsen toegevoegd, die knabbelend aan de blaadjes een metamorfose zullen ondergaan en vlinders zullen worden. De kijker kan zo ook de bladeren een metamorfose laten ondergaan en een, misschien wel sacraal, verhaal laten vertellen. Het lijkt het een, maar het duidt naar iets anders.

Dat doet Escher ook vaak door vormen te herhalen en er leven aan toe te voegen.

Over 'Feelings': Escher heeft een aantal werken gemaakt in ronde vormen waarin bepaalde motieven werden herhaald volgens een bepaald patroon. Zo iets gebeurt hier ook: de vorm is ovaal en erin schieten pijlachtige vormen rond, die ontstaan zijn door een eindeloze cirkelvorm in stukken te knippen. Ik hoop hiermee de complexiteit van gevoelens tot uitdrukking te brengen. De rondvliegende ballen geven het geheel een organische uitdrukking. Dit soort spelen met herhaling en de complexiteit ervan, de ronde vormen en de zwevende natuur, zijn in duidelijke dialoog met Escher.

Mariken Oltheten

Escher- Luchtkastelen- mijn prenten: de relatie van mijn werk met het ongrijpbare werk van Escher is het ongrijpbare.

Je ziet wat je ziet, je weet wat je ziet maar toch als je langer kijkt, blijkt het toch anders te zijn.

Joop Overkleeft

Over 'Toras X': is het water, is het een spoor van een autoband of geheel iets anders? We zullen het nooit weten. Gereflecteerd in een schemerzone of gewoon een luchtkasteel. Naar aanleiding van het werk Rimpeling (1950) en Modderplas (1952) van Escher.

Annemarie Petri - De onzichtbare steden

De titel van deze serie is ontleend aan de roman van Italo Calvino waarin Marco Polo verslag van zijn reizen doet aan Kublai Khan. Het duurt even voordat de keizer begrijpt dat hij luistert naar verhalen over steden die helemaal niet bestaan...

Kunst is geen weergave van de werkelijkheid maar een middel om mensen op een andere manier naar deze werkelijk te laten kijken, de vrijheid in zichzelf te ontdekken en nieuwe mogelijkheden te zien.

Cisca Poldervaart

In het schitterende werk van Escher heb ik naar aanknopingspunten gezocht waarin ik mijn eigen werk herken. Dat is het creëren van een eigen wereld- maar ook dat alles in die wereld op een of andere manier als een puzzel in elkaar lijkt te passen- of als een weefsel waarin uiteindelijk alles lijkt te kloppen. Het is ook meebewegen. Dit is het uitgangspunt van mijn werk geworden voor de dialoog met Escher in deze tentoonstelling.

In mijn werk valt alles samen -net als in mijn bestaan voelt het als een lange intense lijn waarin alles wat ik zoek in muziek, de beeldende kunst, contacten met mijn medemens en literatuur dezelfde ijle ontroerende lijn is. Ook zijn de afstanden tussen de dingen heel precies als een vorm van respect. Vaak dansen de grenzen om elkaar heen.

Hannie Ramaer

Ik hou van de diversiteit van het werk van Escher. Hij is een soort wiskundige met grafiek. Ik voel me ook wel verbonden met het duistere in zijn werk.

Harry Ravers

Schemerzone en luchtkastelen: bij blauw genoeg, een tweeluik, duik je in de wereld van Escher met onder en boven en de kantelen en torens van kastelen. Het blauw benadrukt de zweverigheid / schemerzone van de fantasiewereld.

Bij Airways 6: betreden we de onzichtbare wereld in de grafzerken uit de middeleeuwen met hun bijzondere tekens, die verwijzen naar personen, die na het doorlopen van oude documenten gevonden kunnen worden.

Matthea van Rijn

Kijk goed en je ontdekt steeds weer andere vormen die in elkaar overlopen...

Aldrik Salverda

Jaren geleden had ik een aantal prachtige posters met prenten van Escher aan de wand hangen. Een van die prenten is inspiratie geweest voor mijn houtdruk, ook al is die natuurlijk totaal anders.

Leonie van Santvoort

De tekst uit “De Klopgeest” van Gerrit Komrij typeert voor mij de kern van het werk van Maurits Escher. Als vertrekpunt voor deze expositie heb ik de tekst letterlijk genomen door twee prenten over elkaar te leggen: een binnen- en een buitenwereld die elkaar aanvullen. Deze twee werelden zijn opgebouwd uit elementen die mij aanspreken in het werk van Escher: de serene rust, de optische illusie, de grafische patronen en het licht uit onverwachte hoek. Zonder in het voetspoor van Escher te willen treden heb ik gekeken hoe ik deze elementen kan toepassen. De “Open Huizen” die ik vervolgens heb gemaakt kunnen alleen op papier bestaan. Deze bouwsels zijn afbeeldingen van ruimtes die ik met diverse grafische patronen heb bedrukt. Hierdoor wordt de aandacht naar de voor- of achtergrond geleid. Uit de voorstellingen heb ik onderdelen gesneden. Op deze manier verandert binnen in buiten of wordt een plafond een open lucht. Met kleuren, bedrukte vlakken en patronen heb ik geprobeerd een herkenbare omgeving op te roepen die niet helemaal klopt: het is een knipoog naar het werk van Escher.

Karin Schreppers

Herhaling, dieptewerking en samenvoegen van beelden roept een nieuwe wereld op van verwondering. Dat is wat ik ook in Eschers werk herken. In mijn grafiek voeg ik ook bewust beelden bij elkaar om zo een nieuwe wereld te ontdekken. Met grote kleurvlakken heb ik mijn stijl aangehouden.

Cees Smit

Escher als inspiratiebron: Ik voel verwantschap met het werk van Escher, waarin de architectuur een rol speelt: er lijkt sprake te zijn van een dilemma tussen de architectuur en de natuur, tussen de wiskunde en de fantasie.

Mijn werk heeft altijd betrekking op het landschap; het landschap als ervaring en als herinnering. Door het landschap te abstraheren – hoogte, diepte en verte te integreren, donker en licht over elkaar heen te schuiven, spiegelingen toe te passen – worden landschappen universele, bijna abstracte waarnemingen.

Er zijn talrijke litho's, houtsnedes en mezzotinten van de hand van Escher die mij mede hebben geïnspireerd tot mijn verbeelding van landschappen, voor de tentoonstelling *Schemerzone en luchtkastelen*

Kristin Stobbink

Deze prent ‘Snake Eye 2018’ is gemaakt als dialoog op het werk van M.C. Escher. Het zoeken naar alles wat

niet is wat het lijkt of verborgen ligt is dan ook mijn uitgangspunt geweest. Het draait om jouw waarneming en goed kijken.

Judith Stolker

Escher en ik doen allebei rare dingen met perspectief. In zijn werk zitten vaak rare (sublieme) perspectiefgrapjes die de kijker op het verkeerde been zetten. Ik gebruik perspectivische onvolkomenheden om een, op zichzelf vrij statisch beeld, toch de suggestie van beweging te geven.

Lia Stouten

*zwevende beelden
aan elkaar geregen
waar ik kan vliegen
en kan dromen*

Sjoerd Tegelaers

De link met Escher en het onderwerp van de tentoonstelling zit hem misschien vooral in de liefde voor grafiek. Het oog voor detail en het halen van inspiratie uit de natuur.

Henk Tichelaar

Een vogel, een huis, een stad een luchtkasteel. Op een vluchtige manier zet ik contouren en verdeel de inkt en daarna de verf zodat er een dromerig poëtische wereld ontstaat. In onderwerp dichtbij, maar in uitvoering en resultaat is het tegengesteld aan de constructieve werkwijze van Escher.

Lies Verdenius

Over ‘Luchtkastelen boven de kliffen van Bonifacio’: reizen zijn ook voor mij een bron van inspiratie. In 2017 volgde ik de hele kust van Corsica en kwam zodoende in Bonifacio terecht. Prachtige rotspartijen en kliffen met het dorpje daar bovenop gebouwd. Kennelijk trof M.C. Escher dit uitzicht ook, want in 1928 maakte hij er een houtsnede van. Net zoals Escher bij een aantal houtsneden deed, drukte ik een lichtgrijze ondertoon om het volume van de rotsen beter uit te laten komen. De huizen liet ik boven de kliffen zweven om een vervreemdend effect te bereiken. Ook paste ik een aantal Escheriaanse architectonische onmogelijkheden toe, zoals in de toren. Het werk “Yin Yang Squirrels 2” is een vrije interpretatie van de diverse werken van M.C. Escher, waarbij diervormen in elkaar grijpen. Maar ook zijn litho “Tekenen” is een mooie vergelijking – de twee handen die elkaar tekenen en zo spiegelend zijn afgebeeld.

Béa Verheul

De link met mijn werk en dat van Escher is de tegenstelling: drie werelden anders verbeeld in ‘buien over de dijk’, ‘regen over de dijk’ en ‘doorbraak’.”

Marijke Verhoef

Escher en mijn werk. Werelden lopen door- en voor elkaar, ook voor en achtergrond in het werk. Wat is belangrijker: voor of achtergrond? Restvormen – tussenvormen zijn net zo belangrijk. Daardoor wordt het een groot spel, spelen met vormen, voorgrond/achtergrond/restvormen.

Trudie Wals

Het werk van Escher heeft een nauwkeurigheid en precisie die in zekere zin overeenkomt met mijn werk. Mijn abstracte werk, geënt op de gelaagdheid van oude affiches op muren is een inspiratiebron voor deze landschappelijke houtsneden. De vlakverdeling en de schemerzone tussen twee delen in de compositie komen terug in zowel het werk van Escher als in het mijne.

Carole Witteveen

Schemerzone en Luchtkastelen. De zoektocht naar de onder en de bovenwereld. De herhaling van de vormen in de lucht en in de grond. Het rood staat voor het 'fluweel' van de aarde, waarin de geschiedenis verborgen ligt. Het labirint waarin wij mensen ronddwalen, van boven naar beneden, wordt gesymboliseerd door de 'linten' die al slingerend met het leven verweven zijn.

Josée Wuyts en Frans de Groot

Het werk is monumentaal, robuust en ruimtelijk. Beweging is een belangrijk element. Opvallend is de herhaling die vervolgens aan verandering onderhevig is. Geometrische en abstracte vormen, ritmes en structuren creëren een gelaagd dynamisch beeld. Het kleurgebruik is vaak sober, zwart – wit en grijstinten met een enkel kleuraccent. Soms ontstaat er een prent die uitbundig is van kleur met vele kleurschakeringen. Het beeld gaat vaak over de randen van het papier. De prenten nodigen uit om langdurig en vaak naar te kijken.